

Uredništvo in upraviteljstvo v Ptuj
v gledališkem poslopiju.

Stajerc izhaja vsaki drugi petek,
datiran z dne naslednje nedelje.

Dopisi dobrodošli.

Dokopisi se ne vračajo in se morajo
vračati do ponedeljka pred izdajo do-
datne številke vposlati.

Štajerc.

Posamezna številka velja v Ptuj za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Za inserate uredništvo in upraviteljstvo
ni odgovorno.

Cena oznanil je za:

1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—.
 $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—.
 $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—
Pri večkratnem oznanilu je cena po-
sebeu znižana.

Štev. 16.

V Ptuj v nedeljo dne 10. avgusta 1902.

III. letnik.

God vnebovzetja Marije.

Ako človek gleda zvečer v nebo na katerem mi-
glajo neštete zvezde, ako si misli, da je tam gori za-
eno zvezdo daleč zadi še druga, in zopet druga, in
to brez konca, brez kraja, naprej v večno daljavo,
potem mu pretresa čudno čustvo dušo, napolnjena je
svetega straha božjega, ona se čuti majhno, kakor
da bi bila kaplja v neskončnem morju!

Kako li ne? Saj je znano vsakemu, da so ne-
šteti milijoni zvezd tam gori, in da je naša zemlja
ena najmanjših med njimi. In vse te zvezde so pod-
vržene določenim postavam, in vse te milijone svetov
vodi eno bitje — Bog.

In iz vseh teh zvezd si je zvolil On eno, izmed naj-
manjših, našo zemljo, da je prišel na njo, da se je
človečil. In človeško bitje, katero je mislilo,
trpelo in dihlo, kakor mi, ga je rodilo. Tam
v Betlehemu je položila Marija Devica božje
dete v plenice.

To človeško bitje je bilo izvoljeno iz nešteti-
milijonov drugih živečih, mislečih oseb, a bilo pa je s-
tem tudi nad vse povikšano. „Kakor cedra na Libanu
sem povikšana, in kakor cipresa na gori Sijonski.“

Zlati grad.

Daleč na izhodu za devetimi gorami in desetimi
olinami, razprostira se prelepa deveta dežela. Velika
je tako, da mora popotnik hoditi devetkrat devet dni,
da hoče priti čez njo. Podnebje je tamkaj toplo,
zarzo zimo poznajo samo iz knjig in pravljič. Veči-
čina je ravna, le na jugu in severu vzdigujejo se
visoko proti nebu veličastne gore, in le tuintam de-
jajo lepo obrasteni hribi prijetno menjavo. In ker se
vnetaka po širokih ravninah mnogo rek in bistrih po-
tokov, je zemlja tudi zelo rodovitna. Na njej rastejo
se rastline, kar jih je ustvaril neskončno modri
stvarnik. Zato so pa tudi prebivalci devete dežele
rečni in bogati, kakor nikjer drugod na svetu.

Posebno dobro se jim je godilo pod vladno kralja
Ljudomara. Človek bi bil tedaj lahko mislil, da je
prez celo deželo razgrnjen ves blagoslov božji.

Ni čuda, da je takorekoč vse plavalo v neskon-
ni sreči, zakaj kralj je imel skrbnega in pametnega

(Bukve Siraha.) In zares Ona je več, kakor vsi drugi
ona je m a t i Božja.

A ni pa samo mati Božja, ne, ona je tudi naša
mati.

Kristus je rekel, ko je trpel na križu, kazoč na
Marijo svetemu Janezu: „Glej sin, tvoja mati!“
In k Mariji: „Glej mati, tvoj sin!“

Toraj mi imamo m a t e r, veliko mater, dobro
mater, mater katera je m o g o č n e j š a, kakor vsako
bitje, katero je bilo ustvarjeno, mater J e z u s o v o in
n a š o mater! A Ona je zapustila našo zemljo, in v
par dnevih bodemo obhajali Njen god, dan N j e n e-
g a v n e b o v z e t j a.

Če vse na zemlji tužni te je zapustilo,

Zavetje e n o vendar je ostalo še,

Če vse sovraži te, kar ti je ljubo bilo,

Ljubezen materna — e d n a k a vedno je!

Človeška mati ne zapusti nigdar otroka, a manj
še pa ga zapusti neskončna mati — naša Božja mati,
prečista Devica Marija.

Čeprav je zapustila Ona našo zemljo, Njena lju-
bezen nas ni zapustila!

Zatoraj pa se hočemo zatečiti vsi k naši čisti,
k naši veliki, k naši mogočni materi, in ravno o

ministra po imenu Ljudomila. To je bil pravi oče
vsega ljudstva: izogibal se je vojsk, poslal domu vo-
jake, katerih ravno niso potrebovali, skrbel lepo za
poduk mladine in za razumno gospodarstvo kmetov,
nikogar ni tlačil s prevelikimi davki, a podpiral je
rad nesrečneže. Povsod je vladala največja pravica.
Slabo je bilo samo za lenuhe, postopače in hudob-
neže, ker jih ni pustil v ječah pitati, ampak ukazal
jih pošteno upreči v vsa javna dela.

Bogastvo se je zmiraj bolj množilo, po celem
svetu se je raznesla slava o imenitni deveti deželi,
in še dandanes vejo stari ljudje o njej pripovedovati
mного lepega.

Srečno ljudstvo je zelo spoštovalo svojega kralja in
in čez vse ljubilo njegovega ministra. A tudi Trdo-
mar je imel Ljudomila rad, poznavši njegova dela in
veliko skrb za blagor države. Zvesto je poslušal nje-
gove nasvete in se ravnal po njih, čeravno je bil
drugače zelo svojeglaven in je vedno morala obve-
ljati njegova beseda.

priliki Njenega goda, Njenega vnebohoda, hočemo Nje j tožiti vse naše težnje, vse bolečine naših src! Ona pa se bode ozrla z milim očesom na nas, saj še ni nikogar zapustila, a našega življenja čoln bode mirno plaval, naj še tako udriha po njem valovje strasti in sovražstva, zakaj, njegovo krmilo je v dobrih rokah, v rokah naše prave, naše nebeške — matere.

Delovanje deželnega zbora.

Že tri leta je od tega kar so se odstranili slovenski deželni poslanci iz štajerskega deželnega zbora, a vendar bi bilo za naše kmete jako potrebno, da bi se vdeležili zborovanj, ker se v deželnem zboru vedno in vedno tudi govori in razmotri o kmečkih zadevah.

Hočemo si danes ogledati, kaj se je vse med tem časom v deželnem zboru zgodilo, tako, da bomo spregledali, ali bi bilo potrebno ali ne, da se bi vdeležili slovenski poslanci zborovanj.

Gotovo zelo važno vprašanje za naše kmete in posestnike so bila brez obrestna deželna posojila. Saj v Halozah in Slovenskih Goricah, sploh povsod, kjer se kmetje bavijo z vinorejo, ni morda enega kmeta, morda ne enega posestnika, kateri nebi bil rabil tega posojila. V teh treh letih se je razdelil na brezobrestnih posojilih malone en celi milijon.

Napravile so se v tem času po celém Spodnjem Štajerskem vinorejske šole, kakor v Ptuj, Ljutomeru, Žalcu, Vojniku, i. t. d. Poslali so se med slovensko ljudstvo slovenski potovalni učitelji. Regulacija Pesnice se je vendar le dosegla. In sicer se bode od Možganje do njenega izliva v Dravo z delom takoj začelo. Ravno te dni so se poslali tudi inženjerji, da bodejo pregledali Pesnico v njenem gornjem toku, ker se bode prosilo za regulacijo tudi v tem delu te reke, katera je povzročila toliko škode našim kmetom.

Vse je voljno in lahko plačevalo davke. Valed tega so se v kraljevi zakladnici kupičili tovari zlata in ogromni kupi srebra. Že zgodaj so prištevati Trdomara k najbogatejšim vladarjem. Pa samo svetli denar ga ni mogel razveseljevati. Dal si je zato zidati prekrasne palače in velike gradove, kupoval dragocenosti in vabil gospodo v goste. Mnogokrat se je pustil z dobro godbo (muziko) zazibati v sladke sanje, a še ljubše mu je bilo ubrano petje.

Nekoč pride v glavno mesto znamenit pevec, o katerem so pravili, da je prehodil že ves božji svet. Njegovo petje je bilo tako lepo, da bi ga smeli angelji sprejeti v svoje zборе, prepevajoče večno slavo in hvalo neskončnemu Bogu, in glas srebrnih strun njegove harfe donel je toli milo, da bi gotovo ganil najtrše srce.

Tudi kralj je dal poklicati pevca v svoj grad. Ne da se popisati, kakšno veselje je postalo na dvoru. Vse, od zadnjega služabnika, do vladarja samega, veselilo se je krasnega petja in nebeške godbe. Ena veselica je sledila drugi. Le Ljudomila, ki je postal

Učiteljem se je vsaj toliko zboljšalo plačilo, da ne bodejo stradali, in da bodejo sadaj ložje živeti samo svojemu poklicu, nječ našo mladino.

V Gradcu se je začela te dni zidati velika bolnišnica, katera hoče gotovo tudi v prid slovenskim kmetom.

Deželna bolnišnica v Ptuj se bode povečala, kar je pač bilo zelo potrebno, ker ni bilo v njej prostora niti za polovico bolnikov, kateri so iskali zdravnikove pomoči.

Jako zanimivo pa je, da se je marsikateri predlog katerega so v deželnem zboru stavili kmetje, in kateri je bil občne kmečke koristi, ovrget, ker ni imel večine. Tako je stavil na primer srednještajerski nemški kmet Berger predlog, naj bi otroci na Štajerskem samo 6 let hodili v šolo. Podpiral ga je pri tem predlogu tudi nemški kmet Wagner. Ali se ne bi bil ta predmet sprejel, ako bi ga bili na primer podpirali slovenski kmečki poslanci, katerih pa ni bilo navzočih?

Toda morda ga itak nebi bili podpirali, ker podpirajo navadno le predloge, kateri uvažajo dohtarske ali pa farske koristi.

Vsakemu je tudi znano, koliko se je pomagalo v teh treh letih pri streljanju proti toči.

(Dalje prihodajči.)

Našim kmetom.

(Dalje.)

Par let, znabiti že par mesecev potem, ko je zapustil fant šolo in njene klopi, si skrbi navadno najprvič za tri reči, za uro, za fajfo in za ljubico. S tem hoče takorekoč pokazati svetu svojo doseženo močatost. In vendar ni jabolka, katera je začela prarano rudečeti, katera je prej padla z drevesa, kakor je bil njen čas, nikdar zrela, temveč ona je črvena. Ure mlad fant ne rabi v tednu, ker nima takega silnega

zadnje dni zelo žalosten, ni mogel ganiti čudni gost, da zapazili so celó nekaj svetlih solz v njegovih očeh.

Pri obedu reče kralj pevcu: „Pravijo, da si prehodil ves svet. Ali si že videl srečnejšo in bogatejšo državo, kakor je moja?“

Tujec se je spoštljivo priklonil ter odgovoril: „Veličanstvo, prehodil sem res vse kraje, nad katerimi se razpenja sinje nebo, a srečnejše države kot je tvoja, še nisem videl, pač pa bogatejšo. Daleč tam na zahodu gospodari kralj, čegar grad je pokrit z zlatimi in s srebrnimi ploščami. V krasnem vrtu ima tudi veliko drevo, narejeno iz čistega srebra, in od njegovih srebrnih vej visé zlata jabolka.“

Po teh besedah se je kralju zmračilo čelo. Ni mu bilo ljubo, da ni on prvi vladar na svetu. Obdaroval je pevca in ga odpravil iz grada.

Več dni je bil žalosten in zamišljen. Potem je ukazal Ljudomila pripeljati k sebi. — „Kaj mi pomaga moje velikansko bogastvo,“ mu začne pripovedovati, „kaj častenje mojega ljudstva? Toliko let že vladam srečno, pa še vendar nisem prvi na svetu.“

dela, da bi se moral ravnati po njenih kazalcih. Še manj pa jo rabi v nedeljo, ko nima po pravi krščanski navadi itak nič, ali pa vsaj jako malo opraviti. Z uro se hoče samo bahati. Vsak pošten kmet, vsak pameten človek pa vè, kam pelje baharija, namreč v pogubo.

Tobak je strup, in on na človeka nikdar drugače ne upliva, kakor da mu škoduje. Starejšemu človeku ne bode toliko škodoval, kakor mlademu. Za mlada pluća pa je tobak naravnost poguba. Le pogledite, kako čvrsti in močni so fantje, kateri do 20. leta ne kadijo, pogledjte kako blede pa, kateri so začeli že s 16. letom ali merda prej kaditi fajfe ali pa še celo cigarete. Jaz poznam gospodarja, kateri si ni upal še ne po svojém 24. letu kaditi pred svojim očetom. In dober gospodar je, kakor jih je malo takih. Dandanes pa žalibog že vidiš paglavce, kateri še niti niso dosli 15. leta, ki pa so hujši po kadenju, kakor stari ljudje. Ostudna in grda razvada je tudi med našim ljudstvom razširjeno tako zvano „čikanje“. Le pogledite vsakega „čikarja“, kako pluje in jaz mislim, da se ti bode gotovo stušilo, posebno ker je še navih grozno škodljivo zdravju.

Cvet, kateri na spomlad prerano iz zemlje pogleda, ne rodi sadu, temveč pozebe. Najnežnejši, najlepši cvet pa je v celém človeškem življenju gotovo — ljubezen. A ljubezen od 16 do 20 let je, kakor jo je označil veliki nemški pesnik — oslarija. Fant, kateri je odrasel, kateri je doslužil vojaščino, naj si izbere svojo ljubico, ker je to že po naravi, a mladi mlečnezobi fant pa naj pusti dekleta pri miru, ker se itak z njega samo norčujejo. Dragi očetje, skrbite za vaše nedorastle fante, ne pustite jih spati po hlevih in tako dalje, temveč prisilite jih, da morajo spati z vami v eni hiši. Drage matere, brez straha vam povem, da je vsaka od vas, katera pusti svojo hčerko spati zunaj, ali pa v drugi hiši, ne da bi se pazilo na njo, sama — prešestnica!

Denarja imam dovolj. Vzami ga, pojdi na jug ter mi sezidaj na gori Krasna, s katere se vidi daleč v sosedno deželo, velik grad, ki bo pokrit z zlatim plesom in čegar stene bodejo obdane z zlatimi ploščami!

Minister se žalosten prikloni do tal in reče z milim glasom: „Presvetli kralj! Zlata palača res pristoji (paše) tvoji mogočnosti in tvojemu veličanstvu. Toda iz južnih delov države prihajajo zelo žalostne novice. Rad bi ti jih bil poprej razodel, pa nisem hotel kaliti tvojega veselja. Že dolgo časa je v spodnjih krajih grozovita suša. Na njivah in travnikih je vse suho in samo ob rekah in vodovodih (kanalih), kjer škropijo rastline, je mogoče najti kako zeleno bilko. Vsled suše je poginila ljudem skoraj vsa živina nastala je že tudi huda lakota, in njej se je pridružila strašna njena sestra, kuga. Neizrečeno mnogo ljudij umira dan za dnevom brez vsake pomoči. Zato sem mislil prositi tebe, presvetli kralj, da bi vporabili nekaj zbranega denarja za podporo nesrečnežev. Treba bi hitro bilo nakupiti živeža za stradajoče, preskr-

Prava mati spi s svojo hčerko, dokler se ta ne omoži v eni izbi! Veliko solz, veliko žalosti in nesreče se bode na ta način zabranilo. Ako je tvoja hči dorasla in si jo je izbral pošten fant, pusti naj se tu in tam pogovarjata, ker zaljubljeni imajo med seboj dosti govoriti, a to se naj godi po dnevu, in ti pa pazi, da se ne bodejo prekerale moje spodobnosti. Ako imaš v peči pisker poln mleka, potem gotovo paziš, da mleko ne izkipi, ako imaš blizu slame ogenj, gotovo paziš, da se slama ne užge. Jaz mislim, da me razumeš! — Deklice, katere imajo otroke, navadno zapeljivci zapustijo, drugi fant pa si misli, ljudskih ostankov ne mara! Vsaka poštena deklina sploh fanta zapodi, ako pride ponoči k okni, češ, ako po dnevi nisem za tebe, ponoči hodijo pod okna samo potepuhi!

Pleše se dandanes povsod, po mestih in na deželi. Da, še celo „te stari“ se včasih radi zasudejo. A pogledite drage gospodinje koliki razloček je v mesti in na deželi. Ako je v mesti kak ples, potem gre mati ali oče s svojo hčerjo, in pazi s kom pleše, kako se obnaša. Na deželi pa grejo navadno deklina v krčmo samè, komaj, ko še je pri večernicah minul blagoslov, in potem pa pridejo pozno v noč navadno — grozno zmučkane domov. Ako že je zares treba, da se tvoja odrasla hčerka v nedeljo popoldan, ali pa pri kaki gostiji izpleše, no dragi oče, hajd za njo! Tam bodeš najšel gotovo tudi kakega soseda. Pogovarjaj se z njim, pazi pa na tvojo hčerko, in ko se bliža večer, potem pa jo primi za roko in jej reči: „Zdaj pa greva domov, norosti je bilo dovolj, večno luč bode skoraj zvonilo in doma še je treba moliti prej ko gremo spat!“

Kdo bode branil ples? A pleše naj se pošteno, naj se obnaša pri plesu kakor se spodobi. Ako že nočeš in ne moreš zabraniti tvojim sinom in hčerkam plesa, ker človek se mora tudi tu in tam veseliti, zabrani vsaj njegove pohujšljive, slabe posledke. Znano

beti kmetom nekaj živine, poklicati od drugod več zdravnikov in izkopati nove vodovode, iz katerih bi se močila zemlja. Ko minejo nadloge in uime, pa začnimo staviti grad, ki bo na čast tebi in vsej deželi.“

Trdomar se jezno vzdigne in zakliče: „Kaj, tem lakomnežem naj dam svoje zaklade? Nikdar! Trpijo naj voljno udarce šibe božje, ki jih zdaj tepe za njihove prevelike grehe.“

„Pa veličanstvo,“ odvrne Ljudomil ponižno, „pomisliti moramo, da je tvoje zaklade zložil narod, in da ljudstvo dolgo let ne bode moglo nobenega davka plačevati, ako mu ne pomoremo. Če jim pa kraljeva milost danes pomaga, tedaj jutri že lahko vrnejo.“

Kralj ni bil vaju ugovorov in tudi ne odreči se kacej želji, zato zagrmí nad ministrom. „Takoj na pot! V dveh letih mora stati najlepša palača na svetu, drugače ti dam glavo odsekati!“

Ljudomil se zopet globoko prikloni in s solznimi očmi odide.

(Dalje prihodnjič.)